

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorem, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 2. Corrigens alios, à se incipiat; sit ipse innocens. Symbola ex Veteri. Novo. Motiva ex Veteri. Novo. Patribus, & aliis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

Dei templum ædificat, qui corrigendis, atque instituendis, proximorum mentibus vacat. S. Greg. mor. l. 7. c. 16.

Verborum increpationes, verbera quadam sunt. Isid. Clarius or. 50.

§. II.

Corrigens alios, à se incipiat; sit ipse innocens.

Symbola

Ex Veteri, & Novo.

Tenebra erant super faciem abyssi. Gen. 1. 2. & spiritus Dei ferebatur super aquas. Non in aquis tenebræ, sed in abyflo: quia peccati tenebræ aquarum candore fugandæ. Nam culpæ offit correctio, vel umbra culpa. Naxera in Jos. 7. §. 28. Quoniam per aquam diluere maledictionem paraverat, quod in diluvio est factum; & nunc per baptismum indulgetur. S. Aug. l. 11. de mirabilib. Script.

Maledicta terra in opere tuo. Gen. 3. 17. Cur terræ, non aquæ maledixit? Alcuinus: terræ maledicitur, non aquis: quia in aquis erat peccatum abluendum de fructu terræ contractum.

Abraham primò circumcidit se. Gen. 17. 27. postea Israël, dein reliquam familiam.

Dixit Dominus ad Moysen: dic ad Aarom, tolle virgam tuam, & extende manum tuam super aquas, Ægypti, ut veriantur in sanguinem. Ex. 7. 19. Cur Moyses aquas non verberat, & contra Ægyptios vertit in sanguinè? Moyses hominem antea occiderat: quasi nihil possit Moyses hominis interemptor in aquas infantitidas. Naxera in Jos. 7. §. 28.

Quibus Dominus respondit: Judas sit dux vester. Judic. 20. 18. Mira DEI ordinatio! jubet enim undecim Tribus Israhel cæsàs à Benjaminis iterum eos aggredi, & ab eis rursum cædi; & tamen illæ bellum iustum piūque agebant. Cur hoc? Prima causa fuit, ut peccata eorum præterita castigaret; ac nominatim, quod permisissent idolum Michæ, item cultum Baalim, & Astaroth. c. 2. 11. & c. 3. 7. Secunda innuitur v. 22. quod nimis in sua fortitudine, & viribus, considerent; ut discerent; ut discerent, Dei esse victoriam. Tertiam dat S. Greg. mor. l. 14. c. 13. quid est, quod in ultionem sceleris inflammatur Israël; & tamen ipse prius prosternitur? nisi quod ipsi prius putgandi sunt, per quos aliorum culpæ feriuntur: ut ipsi jam mundi per ultionem veniant, qui aliorum vitia corrigere festinant. Corn. hic. Qui alios ad rectitudinis viam debet instruere; valde cavendum est, nè ipse, quod absit, in aliquo videatur errare. Hinc est, quod Israeliticus populus ad ulciscendum zelus Benjamin zelo rectitudinis inflammatur: & tamen idem populus Benjamin gladijs autè prosternitur. Quem enim non moveat, quod Dominus bis interrogatus, bis, ad incendum contra Benjamin prælium, dedit assensum? Et tamen in primo certamine viginti duo millia; in secundo verò octodecim millia ceciderunt. Quid in hoc sentiendum? nisi quia prius curandi sunt à tumore propij vulneris, qui auferre morbos alienæ gestunt pravitatis: ut ipsi jam mundi per ultionem

Polyantb. Sacr. Tom. I.

suimet veniant, qui aliorum percutere præva festinant. Sicut Jo. 8. 7. dicitur: *qui sine peccato est vestram, primus in illam lapidem mietat.* Unde rectè cum illi DEum consulerent, Judic. 20. 18. *quis erit in exercitu nostro princeps certaminis contra filios Benjamin?* respondit: *Judas sit dux vester:* quia enim Judas confessio interpretatur, rectè dux belli illius Judas constituitur: ut nimirum prius per confessionem propria studeant errata corrigere, qui alijs volunt errorem consentibus subvenire. B. Petr. Dam. l. 5. ep. 9.

Speciosus formæ præ filijs hominum. Pl. 44. 3. tum conversis oculis ad sponsam: *audi filia, & vide, & inclina aurem tuam.* v. 11. Cur magis ambit audiri, quam videri? quia, cum fructu qui audiri cupit, oportet esse talem; ut a vide, jucundèque prius videatur: sic enim vires adjiciet verbis. Did. Niss. ser. 3. D. 2. Quadr. §. 2.

Surge amica meâ, & veni. Cant. 2. 10. Non vocatur, quæ vitis est denigrata, vel adhuc parum firma, sed quæ jam est amica Dei per gratiam; quæ novit voluntatem ejus facere per exactam obedientiam; cuique divina secreta commissa sunt per intimam contemplationem. Si Christus es inimicus, quomodo alios ei conciliabis? si corvus, quomodo alios post te trahes? si deforamis, quomodo alios reddes pulchros? de Ponte hic Exh. 15. §. 21.

Dentes tui sicut greges tonsarum, quæ ascenderunt de lavacro, omnes gemellis fixitibus. Cant. 4. 2. Dentes symbolum superiorum, & Concionatorum. Gubert, f. 23. in Cant. vides, quomodo lotos, & irreprehensibiles esse oportet, qui aliorum excessus debent removere, & corrigere. Cur ovinis dentibus superiores comparantur? Ea est dentibus ovium proprietas; ut herbas mandentes haud pestifero halitu marcorem ingerant, aut siccitatem. Naxera in Jos. 18. §. 15.

Quam pulchri pedes annuntiantis pacem. Il. 52. 7. S. Hier. quorum Dominus lavit pedes, ut mundi, & pulchri essent ad prædicandum. Si speciosa vita reprehendentis, sine objectionis periculo aliorum errata corriguntur. Escob. t. r. Coll. Chr. l. 6. sect. 2. obf. 11. Negligentes salutem propriam, qualiter super aliorum salute vigilabunt? alteri vix bonus esse valet, qui sibi nequam est. Corrigat sua, qui proximorum cupit errata corrigere. S. Laur. Just. opus. de compunct.

Dormite jam, & requiescite. Math. 26. 45. Nobile doctrix Sapientia documentum instituit, quando Discipulis prius dormite, & requiescite; quam surgite, & eamus, dixit. Suos brevi sermone Fideles admonuit: ut prius propria, quam aliena debeant emendare delicta; atque ante in quietis se agnoscere otio, quam ad exteriorum tumultus foras exire. *Surgite, postquam sederitis.* S. Laur. Just. de triumph. Chr. c. 7.

Angelo Laodiceæ Ecclesie scribe. Apoc. 3. 14. Multis erat reprehensibilis hic Episcopus; debebat reprehendi ab angelo, qui gerebat personam Christi, qui est veritas. Alb. M. Arguen-

das

dus erat de mendacio : quòd, cum esset pauper, se jactaret divitem; ideo à teste fideli, & vero, arguendus : quia immunem esse oportet à crimine, de quo alium arguis. Sylveira hic.

Gallus, antequam cantet, prius se ipsum alis suis verberat, & excitat : sic bonus frater, & devotus orator, se primitus corrigere debet, antequam alium increpet. Thom. Kemp, in Valle litor. c. 21.

Motiva Ex Veteri.

Provide viros - in quibus sit veritas, & qui oderint avaritiam. Ex. 18. 21. Orig. hom. 11. hic legit : *qui oderint superbiam*; atque : tales enim oportet esse principes populi; qui non solum superbi non sint, sed qui oderint superbiam : id est, non solum ipsi absque vitio sint; sed & in aliis oderint vitia : non homines, dico, odisse, sed vitia : Pinna in Eccl. Eth. 216.

Loquimini de me coram Domino &c. 1. Reg. 12. 3. 4. 5. Expurgat se Samuel coram Deo, & rege; ad innuendum : quòd purus, & inculpabilis, debet esse, qui accusaturus, seu judicaturus, est alios. Dion. Carth.

Ipsa obmutescit facundia, si aegra sit conscientia. S. Ambr. Octon. 6. in Pl. 118. Samuel suae integritatis testimonium poscit à populo, ut deinde liberius eum de suis sceleribus redarguat. Nam, ut ait S. Greg. 1. 7. mor. c. 16. mundus esse à vitiis debet, qui curat aliena corrigere : quia nequam purè maculam in membro considerat oculus, quem pulvis gravat; & superpositas sordes tergere non valet manus, quæ lutum tenet. Corn. hic.

David 2. Reg. 13. arguere impudicum filium Ammon nequibat, quia ipse impudicus, & homicida. Heli filios corripuit 1. Reg. 2. 22. quia ipse non reus similis delicti. Naxera in Jos. 7. §. 28. Correctionis energia, corrigentis est puritas.

Derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. Job. 19. 20. Quid per labia, nisi locutio? quid per dentes, nisi sancti Apostoli, designantur? qui in hoc Ecclesiae corpore idcirco sunt positi, ut vitam carnalium correptione mordant, eamque à suae pertinacia duritie confringant. Unde & eidem primo Apostolorum, quasi denti in ejus corpore posito, dicitur Act. 10. 13. *occide, & manduca.* S. Greg. mor. 1. 14. c. 23.

Quare persequimini me sicut Deus? Job. 19. 22. Tantò omnipotens Deus justius aliena vitia percucit, quantò in se nihil habet vitiorum. Homines verò, cum per disciplinam alios feriunt, sic alienam infirmitatem debent percucere, ut etiam ad suam noverint oculos revocare : ut ex semetipsis considerent, quantum alijs feriendo parcant; cum se quoque ipsos dignos percussionibus non ignorant. Itaque nunc dicitur : *quare persequimini me, sicut Deus?* ac si aperte diceretur : ita me ex infirmitatibus meis affligitis, ac si ipsi, more Dei, de infirmitate nihil habeatis. S. Greg. mor. 1. 14. c. 24.

Cor mundum crea in me Deus. Pl. 50. 12. *Docebo iniquos.* v. 15.

Tibi soli peccavi. Pl. 50. 6. S. Hier. solus ille justè punit, qui non habet, quod in illo puniatur : ille justus reprehensor, qui non habet in se, quod reprehendebatur.

Ecce ego, mitte me. Il. 6. 8. Quarit Deus hominem, qui ad populum legatione fungatur, ejus mandata nuntiet, & populum ad frugem reducat. Nec Isaias ausus fuit se ingerere; donec ablutus, & purgatus, carbone; donec ei ab angelo dictum, *ausere tur iniquitas tua.* v. 7. Pinna in Eccl. Ethol. 50.

Ex Novo.

Quid autem vides festucam &c. Math. 7. 3. Charitas erit ordinata, ut à seipso incipiat homo; nec præsumat alium increpare, judicare; qui seipsum non purgat, discit, & emendat. Dion. Carth. hic. Cum iniquitas gravat propria, judicium rationis non finit rectè judicare de cæteris. Purgatum esse oculus decet, qui clarè vult alios intueri. Et purgata esse debet ratio à tenebris, quæ fugare aliorum nebulas cupit. Munda sit manus, quæ alios studet abstergere. Sim. Cass. 1. 7. c. 9.

Quare Discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? Math. 15. 2. Necesse est, ut esse munda studeat manus, quæ diluere sordes curat; ne tacta quæque deterius inquinet; si fordida ipsa lutum tenet. S. Gregor. 1. 1. ep. 24.

Resplenduit facies ejus sicut sol. Math. 17. 2. Rectè additur : *hic est Filius meus dilectus, - ipsum audite.* v. 5. candidum atros carpentem. Did. Niss. ser. 3. Dom. 2. Quadr. §. 2.

Ejiciebat omnes vendentes, & ementes. Math. 21. 12. Innocens liberè arguit peccatores; quibus formidabilis. Christus, ut ait S. Hier. solus adortiri non dubitavit, quæ infinitus non fecisset exercitus. Causam hujus rei dat Euthymius : quòd Christus unus, ac solus, impertentitò animò, plurimos aggressus sit; propter immunitatem à peccato confidens. Did. Niss. ser. 3. D. 1. Quadr. §. 3.

Digitò scrivebat in terra. Jo. 8. 6. Digitò scrivebat Iesus in terra peccata eorum, qui accusabant. S. Hier. 1. 2. contra Pelag. c. 6. *Si pra occupatus fuerit homo in aliquo delicto; vos qui spirituales estis, hujusmodi insinuisse in spiritu lenitatis, considerans te ipsum.* Gal. 6. 1.

Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat. Jo. 8. 7. Aliena peccata puniendi ibant; & sua reliquerant : revocantur itaque intus ad conscientiam; ut prius propria corrigant, & tunc aliena reprehendant. S. Greg. hic. Dicat, quod dicere debet mansuetus, & justus; *qui sine peccato est &c.* Hæc vox justitiæ est : Puniatur peccatrix; sed non à peccatoribus : impleatur lex; sed non à prævaricatoribus legis. Sanct. August. tr. 33.

Iusta lex, quae jubet adulteram occidi; sed haec lex iusta ministros habet innocentes. Attenditis, quam adductus attendite; & qui estis? S. Aug. in Pl. 50.

Et iterum se inclinans scribebat. Jo. 8. Aliqui dicunt: quod primo scripsit sententiam; secundo scribarum, & Phariseorum, peccata: ut considerantes propria crimina, desisterent à lapidatione adulterae; atque seipos corrigerent. Dion. Carth. hic c. 8.

Ex Patribus, & aliis.

Qui sapit, quoties animadvertit in aliorum peccata, sic apud se loquatur: num forte ego quoque talis sum? S. Justin. M. ep. ad Zenam, & Serenum, fratres.

Facilius est videre, quod in alio corrigas; atque id vituperando, vel objurgando, corrigere; quam videre, quid in te corrigendum sit. S. Aug. lib. exposit. ep. ad Galat.

Medici sumus vitiorum; at ipsi nos scatemus jugibus morbis. Duces viarum, sunt precipitium, trivère quas illi nunquam. S. Greg. Naz. poemate de vita sua,

§. III.

Correctio non negligenda.

Motiva

Ex Veteri.

Tollensq; Simeon, & ligans illis praesentibus. Gen. 42. 25. Cur praeter omnibus Simeon in carcerem mittitur? Si pro crimine venditionis res agebatur, omnes rei erant. quid magis peccavit Simeon? Post Judae consilium datum de venditione Joseph, cum non interesset Ruben, qui major natu erat; penes Simeonem, qui erat secundus, erat major autoritas inter fratres; qui debebat reclamare nefario consilio: at ipse omnino tacuit; & ejus silentium dedit occasionem, ut venditio fieret: ideo merito pro aliis omnibus punitur. Ita S. Isidorus Pelus. l. 2. ep. 115. quoniam igitur, tuendi juris causâ ne vocem quidem mittere ausus est Simeon; tanquam pro fratribus obsidem futurum vinculis constringi iussit: non tam, ut de ipso supplicium sumeret; quam ut documentum ipsi praeberet; ne posthac ejusmodi quidquam moliretur. Il. 6. 5. *va mibi quia zaccui!* S. Bern. ep. 7. redarguit seipsum: non quia cum malis dubitaverit; sed quia mala non redarguit. Baeza 2. l. 10. c. 11.

Virga directionis, virga regni tui. Psalm. 44. 7. Non regit, qui non corrigit. S. August. hic.

Magna est, velut mare, contritio tua! quis medebitur tui? Thr. 2. 13. Et unde tam desperata salus? v. 14. *propheta tui nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad poenitentiam provocarent.* S. Paschas. hic. nec dubium, quod culpa Sacerdotum, & eorum, qui in lege versantur, ruina sit populi, qui iniquitatem eorum populo sollicitè non annuntiant, ut ad poenitentiam convertantur. Euseb. t. 1, mir. Chr. Obl. 6.

Polyanth. Sacr. Tom. 1.

Onus verbi Domini in manu Malachiae. c. 1. v. 1. *Malachias* ex Hebr. *Angelus Domini.* Nota moraliter: eum, qui de vitiis corripit, vel castigat, esse Malachiam, id est, angelum à Deo tibi missum, & coeleste oraculum. S. Carolus Borromaeus duobus gravibus Sacerdotibus id officii dederat, ut jugiter in omnia sua verba, & facta, invigilarent, notarèntque, sicubi quid peccarent. Corn. in Malach. hic.

Non solum Episcopi, & Sacerdotes, Sanctae Ecclesiae, Angeli appellantur; sed etiam unusquisque Fidelis, sive laicus, sive femina; qui peccantes redargunt. Haymo hom. Dom. 4. Adv.

Ex Novo.

Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram. Matth. 25. 18. Is, qui talentum defodit, non pro reatibus suis tunc accusabatur (integrum enim depositum reddidit) sed quoniam ipsum non multiplicavit; quoniam non castigavit ceteros; idcirco in illas intolerabiles poenas mittebatur. S. Chryl. hom. 2. ad pop. Antioch.

Auferite ista hinc. Jo. 2. 16. *Quod signum ostendis nobis, quia haec facis?* v. 18. S. Chryl. hom. 22. in Joan. quoniam signum opus erat, cum malefacta corripere, & Dei domum tantâ purgaret ignominia? zelus illi; pro domus Dei honore, maximum fuit signum.

Erat lucerna ardens, & lucens. Jo. 5. 35. Ardens in se, lucens aliis; ardens increpando, lucens instruendo. Hugo Card. in Lev. c. 28.

Ego sum vitis, vos palmites. Jo. 15. 5. Putandi estis. Et certe Christus, quoties lapsi essent, eos reprehendit: modò esse illos modicæ fidei; tardos corde; Petrum Sathanam vocat &c. Oliva fer. 2. D. 4. Quadrag.

Ex Patribus, & aliis.

Dum in hoc corpore vivitur, nullius est negligenda correctio, nullius est desperanda reparatio. Sanct. Ambrosius l. 2. de vocat. Gent. cap. 10.

Molestus est, & Medicus furenti phraetico, & pater indisciplinato filio; ille ligando, iste cædendo; sed ambo diligendo. Si autem illos negligant, & perire permittant; ista potius mansuetudo falsa, crudelitas est. Si enim equis, & mulus, quibus non est intellectus, moribus, & calcibus, resistunt hominibus, à quibus eorum curanda vulnera contrectantur; & cum inter dentes eorum, & ungulas, saepe homines periclitentur, & aliquando vexentur; non tamen eos deserunt, donec per dolores, & molestias medicinales, revocent ad salutem: quanto magis homo ab homine, & frater à fratre, ne in aeternum pereat, non est deserendus: qui correctus intelligere potest, quantum sibi praestabatur beneficium, quando se perfectionem perpeti querebatur. Sanct. August. ep. 50.

Ccc 2

An-